



ΙΔΡΥΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ &
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

Έκθεση για την Ελληνική Οικονομία 4 - 2016

26 Ιανουαρίου 2017

Γενική εικόνα

- Σταθεροποίηση της οικονομίας (μάκρο, δημοσιονομικά, επιμέρους δείκτες) το 2016 σε σχέση με το 2015
- Παραμένουν σημαντικές αβεβαιότητες ως προς την αξιολόγηση, δημόσιο χρέος, μεταρρυθμιστική δυναμική και τη συνολική εξέλιξη του προγράμματος
- Αναμένεται μεγέθυνση της οικονομίας το 2017, μάλλον στην περιοχή 1,5 – 2%
- Στόχος του 2,7% δύσκολο να επιτευχθεί καθώς έχει υπάρξει καθυστέρηση και υποτίμηση της ανόδου εισαγωγών
- Ζητούμενο αν δημιουργούνται οι συνθήκες για μεσοπρόθεσμη ανάπτυξη

Προοπτικές

- Διατηρήσιμη η βελτίωση στα «δίδυμα ελλείματα» ;
- Εξωτερικός τομέας: ανάπτυξη θα προσελκύσει εισαγωγές, απαιτείται δυναμική εξαγωγών (αγαθών και υπηρεσιών)
- Δημοσιονομικά: μείγμα φορολογίας και δαπανών
- Η οικονομία έχει ήδη διανύσει μεγάλο μέρος της απαραίτητης προσαρμογής. Έχει σφυγμό και, υπό συνθήκες, μπορεί να εκκινήσει μια πορεία ανάπτυξης
- Η αβεβαιότητα ως προς τη στόχευση και την αξιοπιστία αποτελεί τροχοπέδη
- Η πίεση για υψηλά μελλοντικά πρωτογενή πλεονάσματα είναι αντανάκλαση και ελλείματος εμπιστοσύνης

Αποτίμηση

- Δημιουργείται η εντύπωση πως καταστροφικά αποτελέσματα δεν έχουν αποκλειστεί ως ενδεχόμενα. Το γεγονός δηλητηριάζει το εμπιστευτικό κλίμα και εμποδίζει την πορεία της οικονομίας
- Η πολύ υψηλή μεγέθυνση από το 2000 έως το 2008 στηρίχθηκε κυρίως σε εισροή κεφαλαίων και σε θετικές προσδοκίες. Απαιτείται μια ανάλογη θετική δυναμική αλλά αυτή πρέπει να έχει ως βάση τη σταδιακή αύξηση της παραγωγικότητας, ενώ η χρηματοδότηση θα είναι περισσότερο μετρημένη

Ειδικότερο κόστος της καθυστέρησης

- Φτωχότερα και πλέον αδύναμα στρώματα
- Στις σημαντικές επενδύσεις σε φυσικό κεφάλαιο (π.χ. πανεπιστήμια)
- Κίνδυνος και προκλήσεις από το διεθνές περιβάλλον (εξελίξεις στην ΕΕ, μείωση ελευθερίας εμπορίου)

Ανοικτή οικονομία

- Ανάπτυξη στο διεθνές πλαίσιο
- Εμπόδια εισόδου και κινητικότητας – εργαζόμενοι και επιχειρήσεις αποκλεισμένοι εντός των τειχών της οικονομίας

Επισκόπηση Τριμηνιαίας

Διεθνές περιβάλλον: οικονομικές, (γεω)πολιτικές αβεβαιότητες

- Μικρή επιβράδυνση μεγέθυνσης παγκόσμιας οικονομίας το 2016 (3,1%, έναντι 3,2% το 2015, παρά τις σημαντικές πηγές αστάθειας
- Σημαντική αποδυνάμωση διεθνούς εμπορίου: +1,9% το 2016, έναντι 2,7% το 2015.
 - Πρόβλεψη για σημαντική ενίσχυση στο 4,1% μέχρι το 2018, με μεγαλύτερη ώθηση από τις αναπτυσσόμενες χώρες
- Βελτίωση οικονομικού κλίματος σε όλες τις οικονομικές ζώνες στο τέταρτο τρίμηνο του 2016 ακόμα και σε Ευρωζώνη και ΕΕ,
- Εύθραστοι ρυθμοί ανάπτυξης σε Ε.Ε. και Ευρωζώνη:
 - **Ρυθμός μεγέθυνσης Ευρωζώνης: +1,7% (2016) έναντι +2,3% το 2015**
 - Σταθερή αύξηση της ιδιωτικής και δημόσιας κατανάλωσης,
 - Ισόποση συρρίκνωση του ρυθμού αύξησης εισαγωγών και εξαγωγών

Διεθνές περιβάλλον: οικονομικές, (γεω)πολιτικές αβεβαιότητες

Παράγοντες αβεβαιότητας

- Διαχείριση Brexit: ρευστό οικονομικό και πολιτικό περιβάλλον στην Ευρώπη
- Άνοδος τιμών πετρελαίου:
 - Αδυνατίζει προοπτικές ανάπτυξης σε ορισμένες χώρες – εισαγωγείς πετρελαίου,
 - Δημιουργεί όμως ταυτόχρονα προϋποθέσεις αυξημένης ζήτησης από τις πετρελαιοπαραγωγές χώρες, λόγω επέκτασης εισοδημάτων τους
 - Υπόβαθρο ενίσχυσης του πληθωρισμού στην Ευρωζώνη (πρόγραμμα QE)
- Ενισχύονται οι τάσεις προστατευτισμού σε πολλές δυτικές οικονομίες
 - κίνδυνος περαιτέρω αποκλιμάκωσης παγκόσμιου εμπορίου από ανεπτυγμένες οικονομίες
- Αυξανόμενο ιδιωτικό χρέος (ιδιαίτερα στην Κίνα), πτώση κερδοφορίας επιχειρήσεων και εκροή κεφαλαίων (ανατίμηση δολαρίου) στις αναπτυσσόμενες οικονομίες
- Χαμηλές τιμές εμπορευμάτων που υποδαυλίζουν τις προοπτικές ανάπτυξης στις λιγότερο ανεπτυγμένες οικονομίες
- Σημαντικοί παράγοντες αβεβαιότητας τα γεωπολιτικά ρίσκα: εμφύλιοι πόλεμοι σε Μέση Ανατολή και Βόρεια Αφρική, προσφυγικό, τρομοκρατικές απειλές.

Μόνη θετική εξέλιξη η ενίσχυση της δημοσιονομικής πολιτικής στις ΗΠΑ και στην Κίνα, (Γερμανία και Ιαπωνία επίσης εμφανίζουν δημοσιονομική επέκταση)

Μεγέθυνση το γ' τρίμ., λόγω χαμηλής βάσης το 2015

Άνοδος ΑΕΠ (Ιούλ. - Σεπτ. 2016): **1,8%**, κατόπιν ύφεσης 0,5% στο β' τρίμ. '16 και πτώσης 2,2% στο γ' τρίμ. 2015

Αύξηση ΑΕΠ 0,2% στο εννεάμηνο του 2016, έναντι ύφεσης 0,6% την ίδια περίοδο πρόπερσι

Αλλαγή τάσης κυρίως από χαμηλό επίπεδο το 2015, λόγω πολιτικών εξελίξεων – capital controls

Σημαντικότερες μεταβολές στις συνιστώσες του ΑΕΠ:

- Έντονη αύξηση κατανάλωσης νοικοκυριών (+5,1%, έναντι -1,2% στο β' τρίμ.): Πλαστικό χρήμα
- Ισχυρή άνοδος εξαγωγών, αλλά επιδείνωση εξωτερικού ισοζυγίου
 - Αύξηση 10,2% λόγω αποτελέσματος βάσης. Περισσότερες εξαγωγές αγαθών (+9,5%), αλλά και άνοδος εξαγωγών υπηρεσιών (+10,5%)
 - Μεγαλύτερη διεύρυνση εισαγωγών(+12,0%), και από χαλάρωση capital controls
 - Αύξηση ελλείμματος εξωτερικού τομέα από €1,6 σε €3,3 δισεκ.

Κρατικός Προϋπολογισμός 2016

- Υπέρβαση στόχων: πρωτογενές πλεόνασμα ύψους € 4.437 εκατ., έναντι πρωτογενούς πλεονάσματος € 2.270 εκατ. το 2015 (στόχος € 1,983 εκατ.).
- Υπέρβαση κυρίως από συγκράτηση πρωτογενών δαπανών:
 - Χαμηλότερες των προβλεπόμενων δαπάνες για κοινωνική πρόνοια, επιχορηγήσεις ασφαλιστικών ταμείων,
 - *Περιορισμός ληξιπρόθεσμων οφειλών στο β' εξάμ.: -€1,8 δισεκ., κατόπιν πληρωμών €2,56 δισεκ. → νέες οφειλές €756 εκατ.*
- Καλύτερα των αναμενόμενων έσοδα Τακτικού Προϋπολογισμού:
 - *13,7% υψηλότερες εισπράξεις φόρου εισοδήματος νομικών προσώπων, από αυξήσεις φορολογικού συντελεστή ΑΕ και προκαταβολή φόρου*
 - *Σχεδόν όλοι οι στόχοι για τις εισπράξεις έμμεσων φόρων επιτεύχθηκαν*
 - *Η αύξηση χρήσης πιστωτικών - χρεωστικών καρτών ενίσχυσε τα έσοδα*

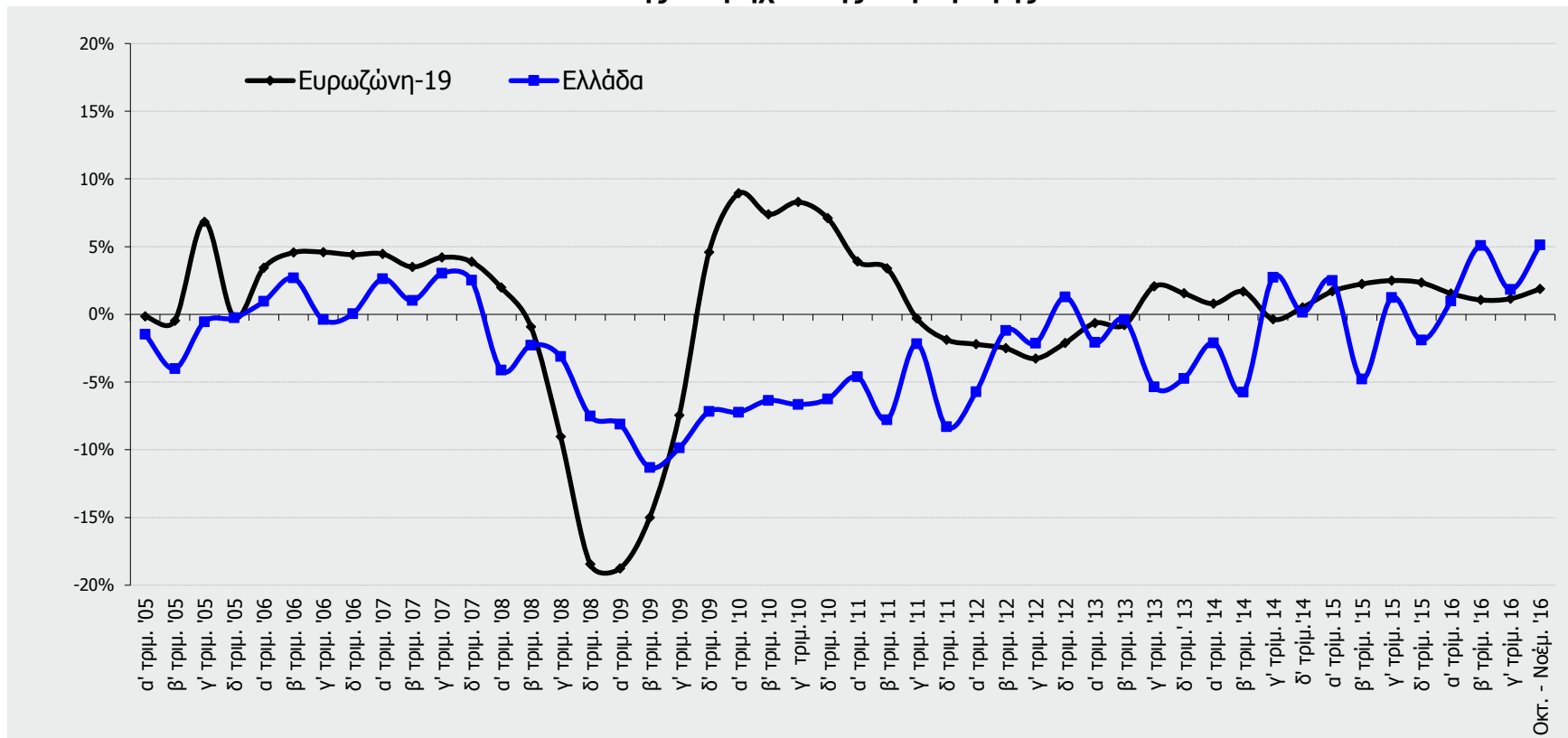
Κρατικός Προϋπολογισμός 2017

- **Στόχος πρωτογενούς πλεονάσματος: 4 δισεκ. (2,2% του ΑΕΠ)**
 - Επιδίωξη στόχων από αύξηση εσόδων Τακτικού Προϋπολογισμού (+€2,4 δισεκ.)
 - Υψηλότερες εισπράξεις μη φορολογικών εσόδων (+€1,36 δισεκ.), από εκχωρήσεις αδειών – δικαιωμάτων περυσινών διαγωνισμών και φόρων φυσικών προσώπων (+1,16 δισεκ.)
 - Λιγότερες εισπράξεις από νομικά πρόσωπα (-€232 εκατ.)
 - Μικρή μείωση δαπανών Τακτικού Προϋπολογισμού: -440 εκατ. ή -0,9%

Η προσπάθεια για μεγαλύτερο πρωτογενές αποτέλεσμα το προσεχές έτος θα βαρύνει κυρίως τα φορολογούμενα νοικοκυριά

Συνεχής η βελτίωση στη βιομηχανική παραγωγή (μεταποίηση κυρίως)

Δείκτης Βιομηχανικής Παραγωγής



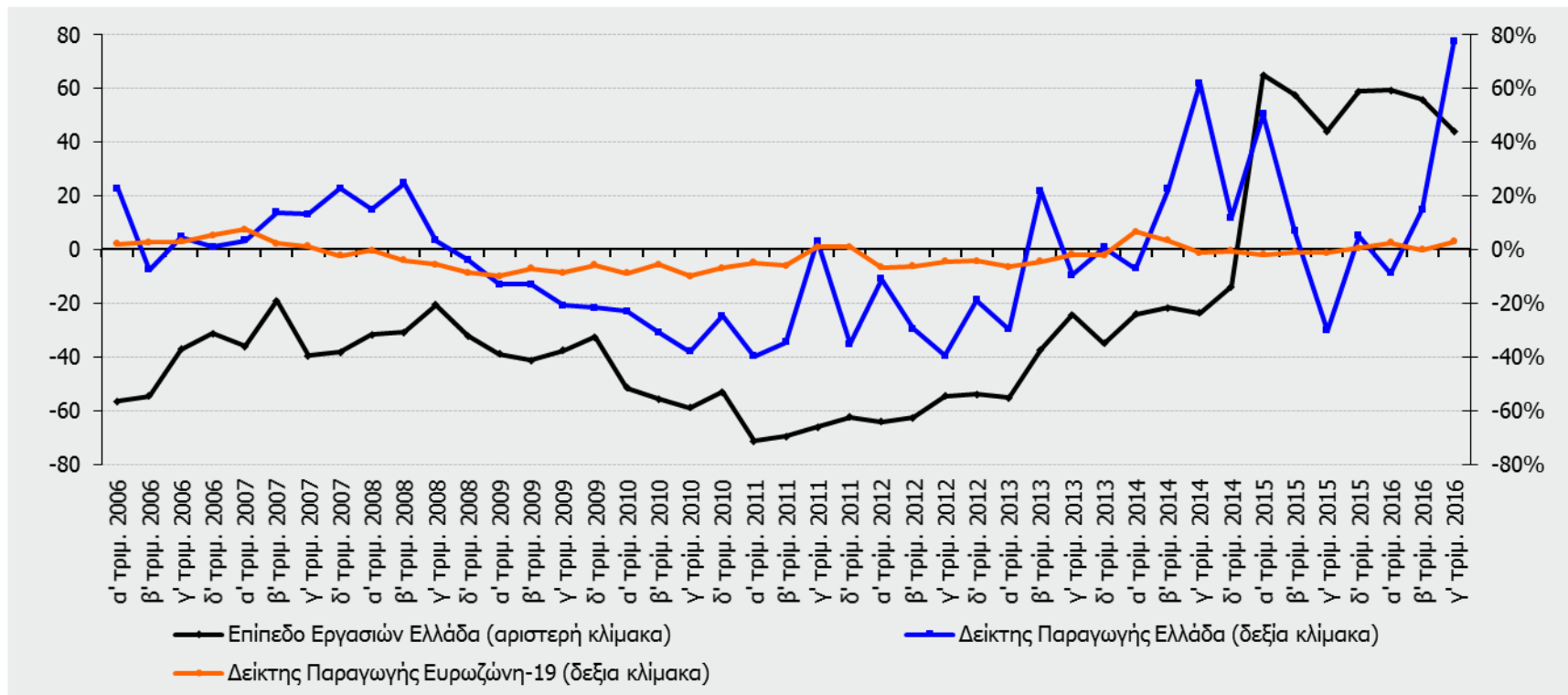
Πηγές: ΕΛΣΤΑΤ, Eurostat

Α' ενδεκάμ. 2016: +2,3%, αντί Α' ενδεκάμ 2015: +0,5%

Μεταποίηση +4,6%,

Κατασκευές: οριακή ενίσχυση κατά το πρώτο εξάμηνο

**Δείκτης Παραγωγής στις Κατασκευές και Δείκτης Επιπέδου Εργασιών
(τριμηνιαίες μεταβολές)**

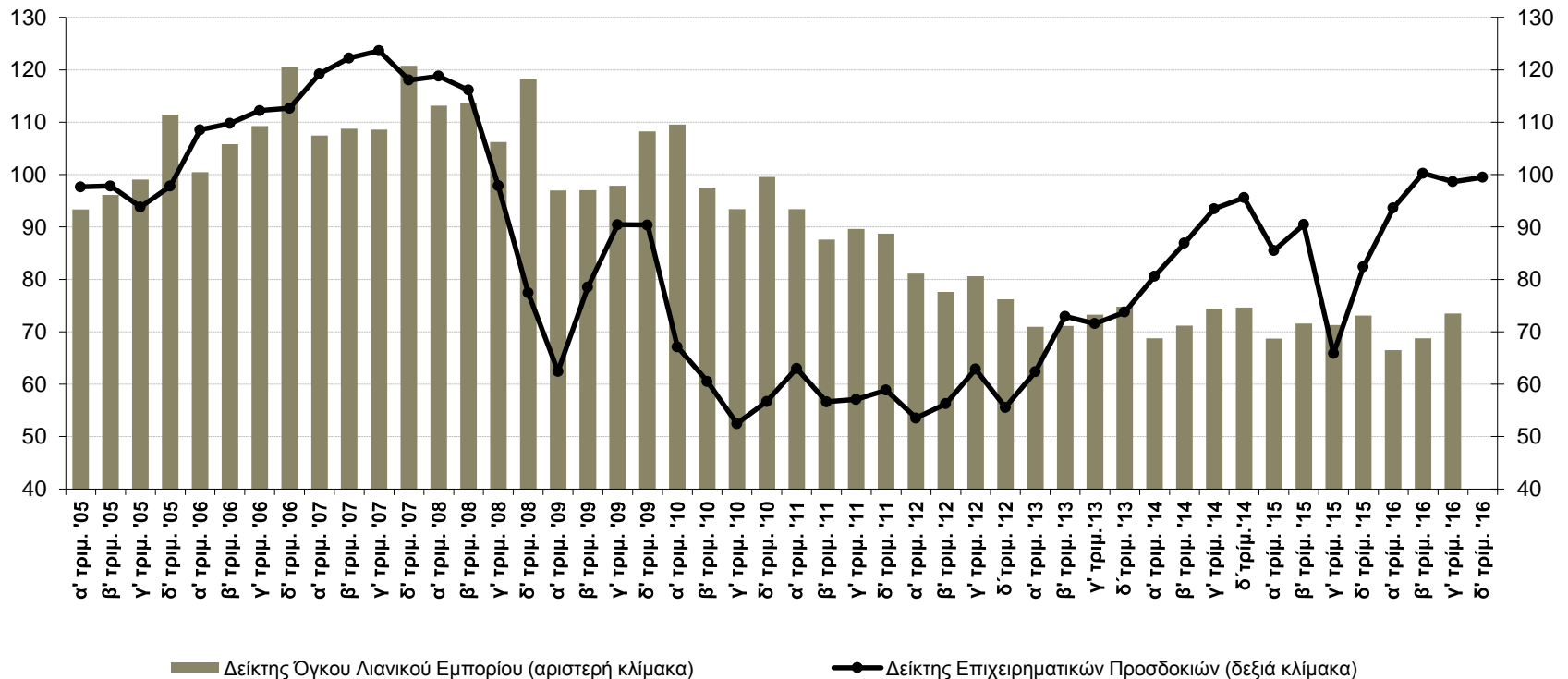


Πηγές: ΕΛΣΤΑΤ - Eurostat

Α' εννεάμ. 2016: +25,0%
Α' εννεάμ. 2015 : +1,2%

Κάμψη λιανικού εμπορίου, σταθεροποιούνται ωστόσο οι προσδοκίες

Δείκτης Όγκου Λιανικού Εμπορίου (2010=100) και Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών Λιανικού Εμπορίου (1996-2006=100)

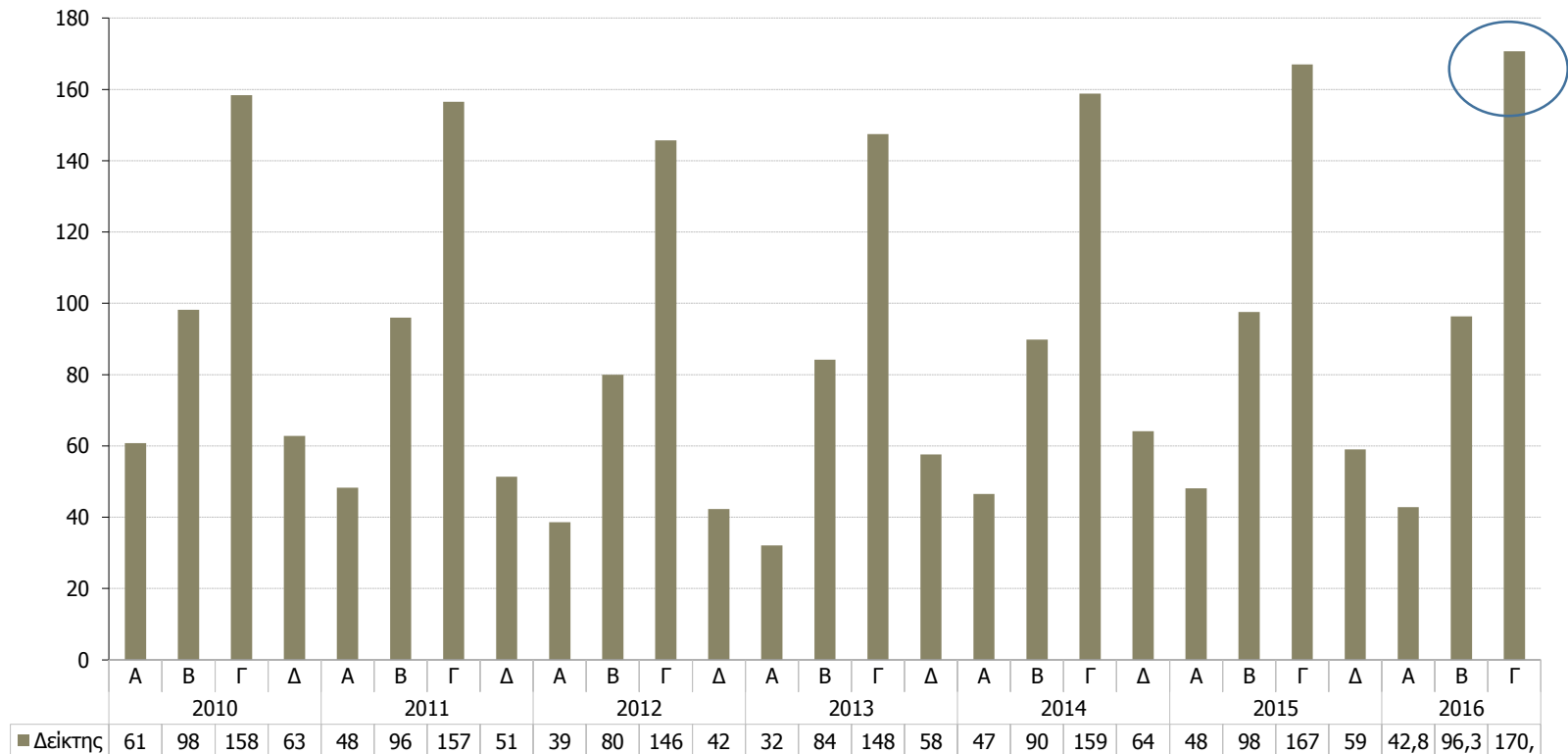


Πηγές: ΙΟΒΕ, ΕΛΣΤΑΤ

Α' δεκάμηνο 2016: -1,0% έναντι -1,4% το δεκάμηνο του 2015.
Χωρίς καύσιμα & λιπαντικά +0,1% αντί -0,3%

Μικτή εικόνα στις υπηρεσίες

Δείκτης Κύκλου Εργασιών: Δραστηριότητες Υπηρεσιών Παροχής Καταλύματος και Εστίασης

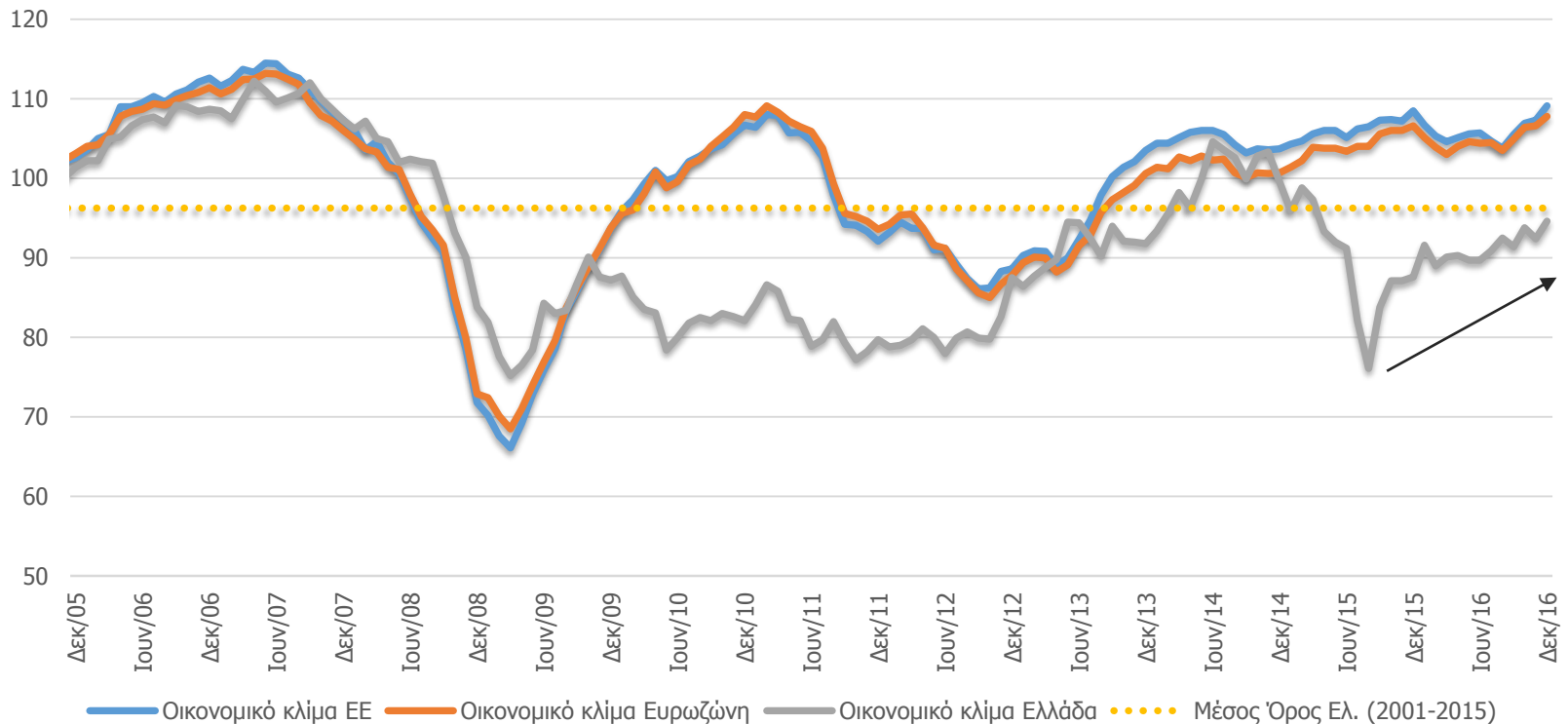


Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ

Περίοδος Ιαν. – Σεπ: Κάμψη σε 8/13 υποκλάδους.
Βελτιώνονται οι προσδοκίες έναντι πέρυσι

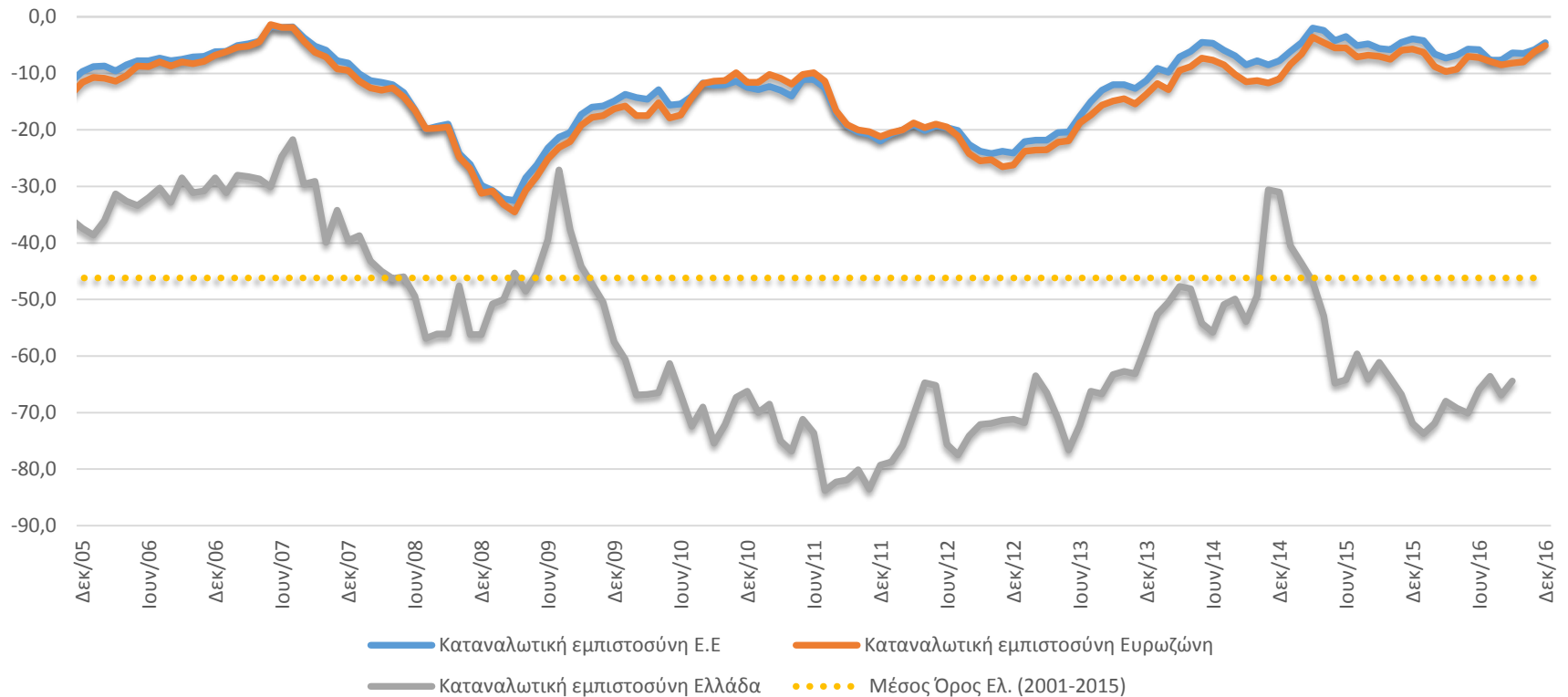
Βελτίωση οικονομικού κλίματος σταδιακά εντός του 2016, υψηλότερα σε σχέση με πέρυσι.
Σε υψηλότερα επίπεδα το κλίμα και σε ΕΕ - Ευρωζώνη το δ' τρίμηνο του έτους

Δείκτης Οικονομικού Κλίματος



Βελτίωση καταναλωτικής εμπιστοσύνης, από πολύ χαμηλά επίπεδα: άμβλυση της πολύ έντονης απαισιοδοξίας

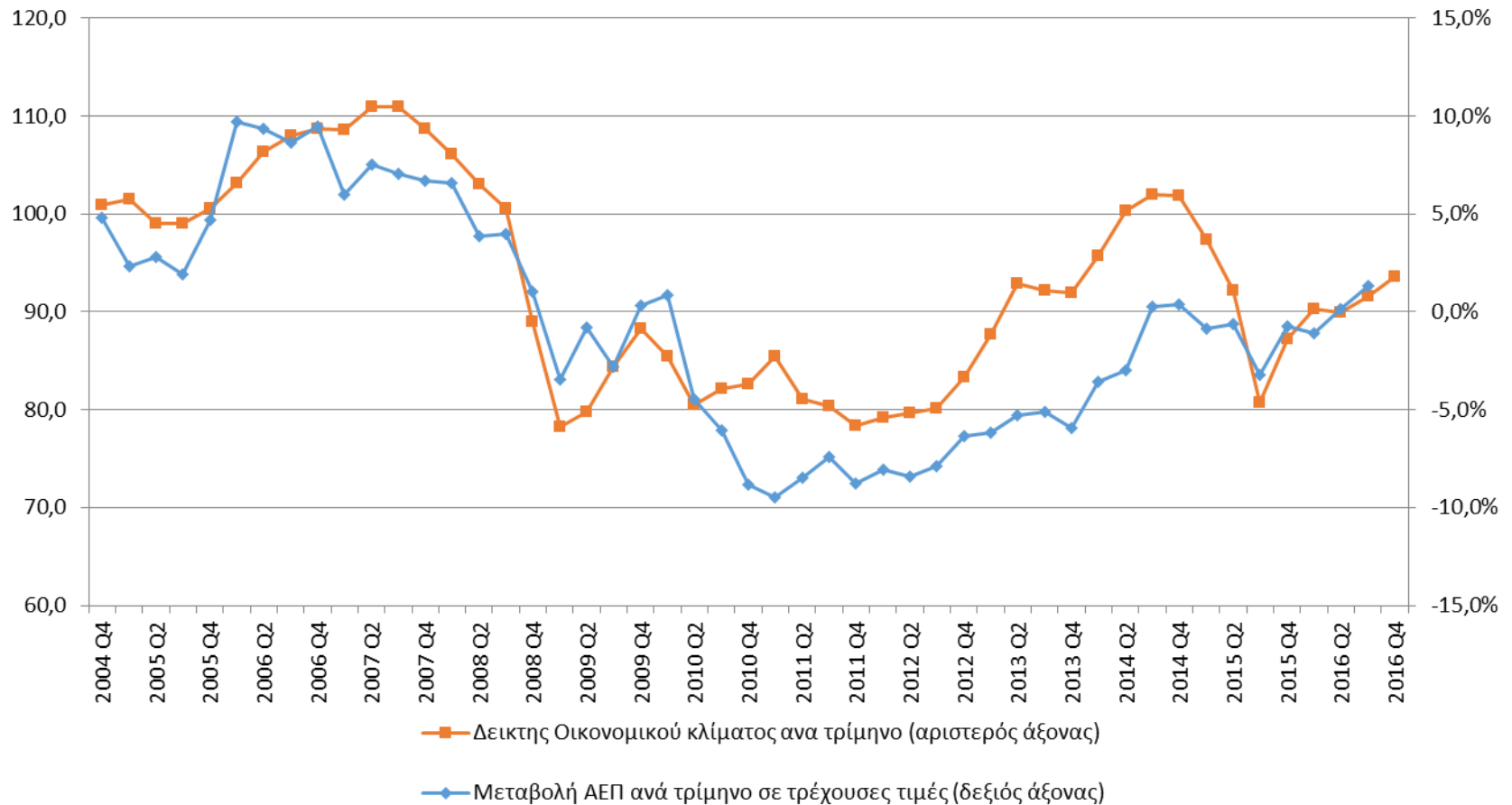
Καταναλωτική Εμπιστοσύνη



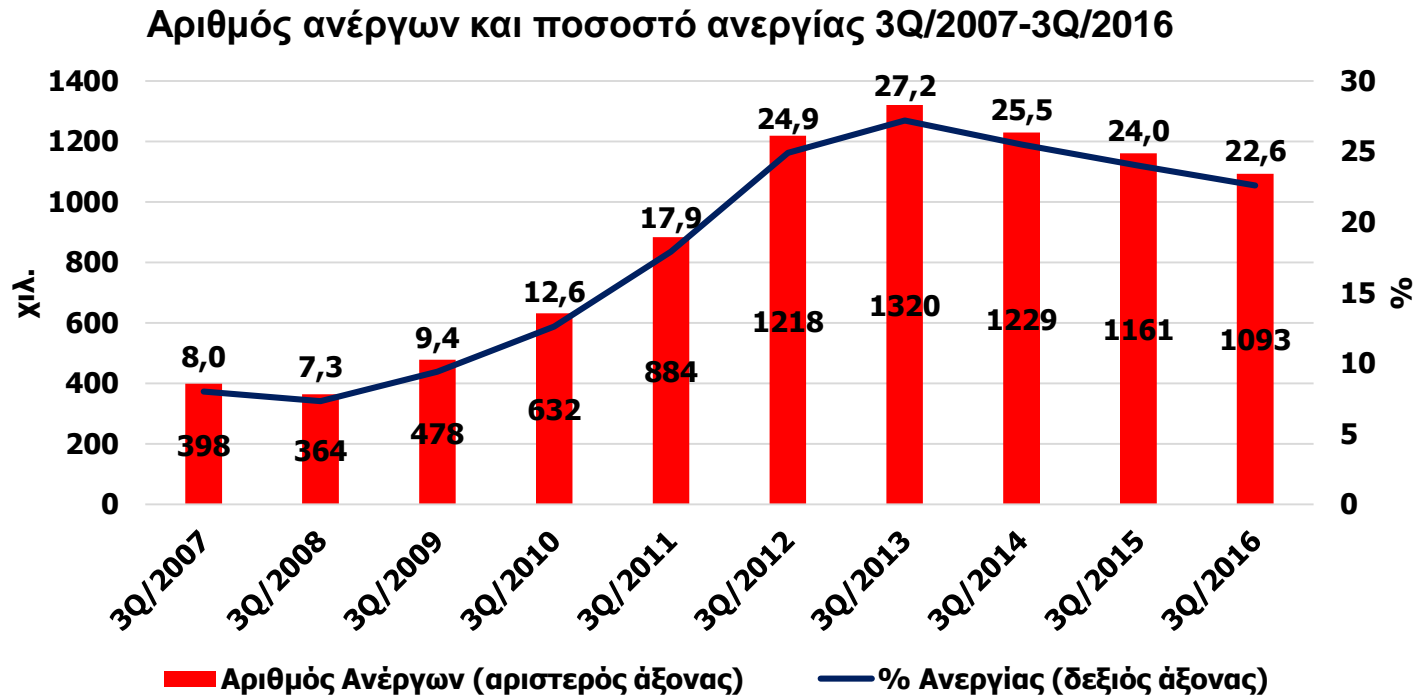
Πηγή: IOBE, European Commission

Πρόδρομος δείκτης ο ΔΟΚ της εξέλιξης του ΑΕΠ

Δείκτης Οικονομικού κλίματος (ΔΟΚ) και ΑΕΠ



Συνεχής μείωση ανεργίας (1ο τρίμηνο)



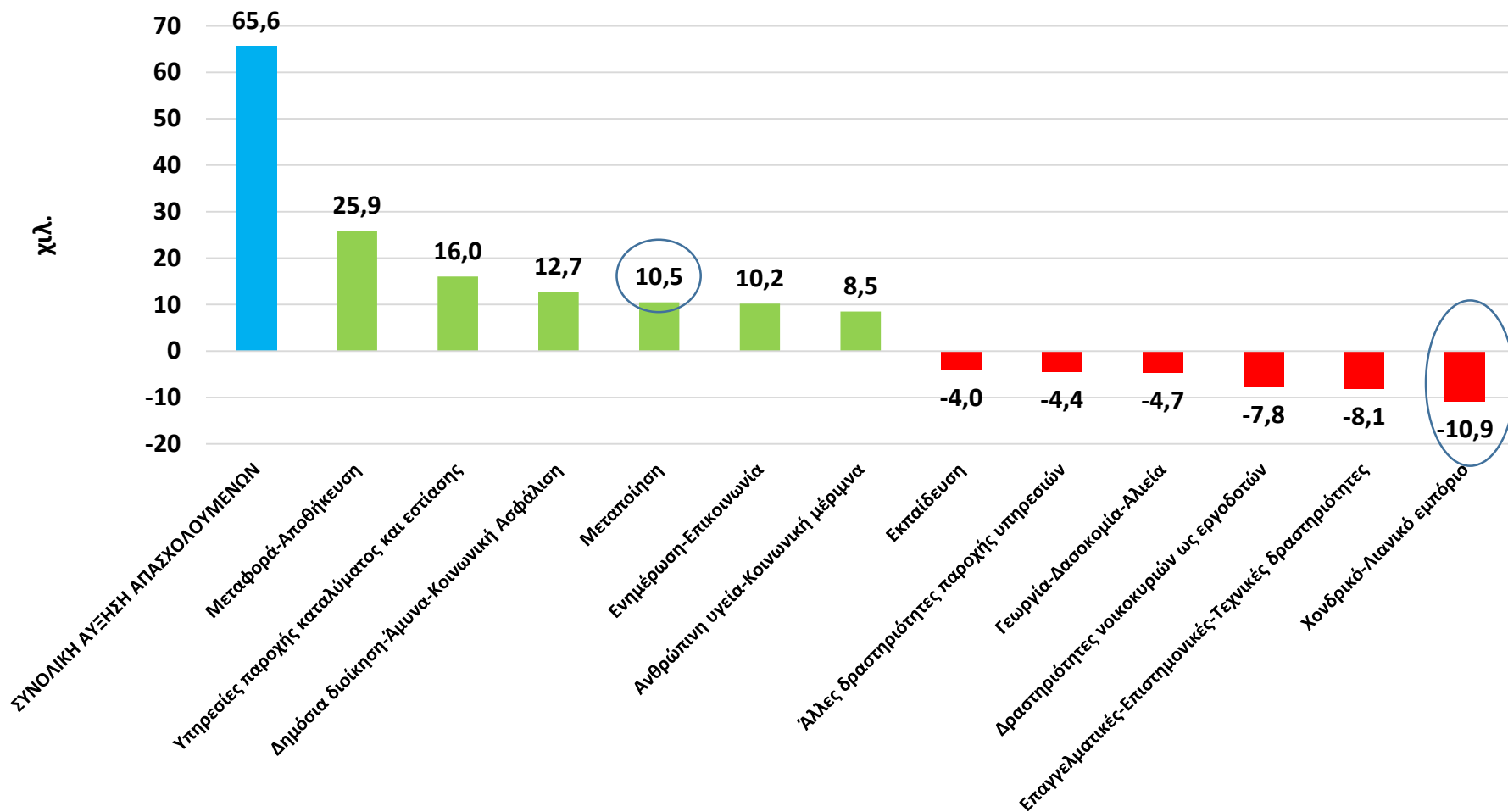
Το 74% όμως είναι μακροχρόνια άνεργοι

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

- Στο 22,6% η ανεργία (q3 2016) από 24% το 2015
- Αύξηση απασχόλησης σε 13 κλάδους δραστηριότητας και μείωση της σε 8 κλάδους.
Αύξηση: Μεταφορά και Αποθήκευση (+15,5) Δημόσια Διοίκηση και Άμυνα (+4,0%), Μεταποίηση (+3,0%).
Μείωση: Επαγγελματικές-Επιστημονικές-Τεχνικές Δραστηριότητες (-3,8%), Χονδρικό-Λιανικό Εμπόριο (-1,6%), Εκπαίδευση (-1,4%), Κατασκευές (-0,3%).

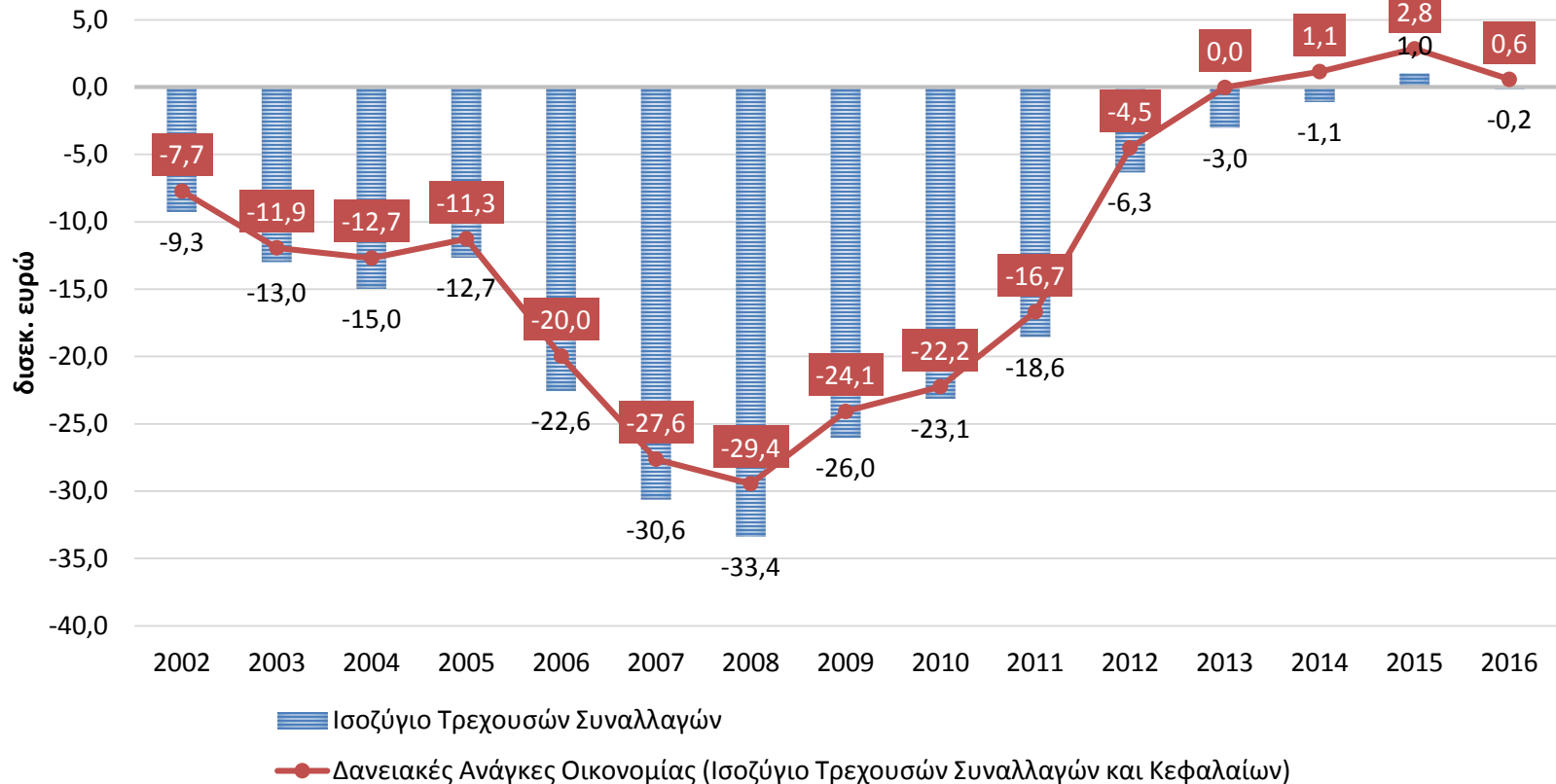
Σημαντική η συμβολή των κλάδων Μεταφοράς-Αποθήκευσης και Τουρισμού στην αύξηση της απασχόλησης

Συμμετοχή των κλάδων στην αύξηση της απασχόλησης το Γ' τρίμηνο 2016



Μικρό έλλειμμα του Ισοζυγίου ΤΣ στο 11μηνο του 2016...

Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών, Ιανουάριος – Νοέμβριος 2002-2016



Πηγή: ΤτΕ

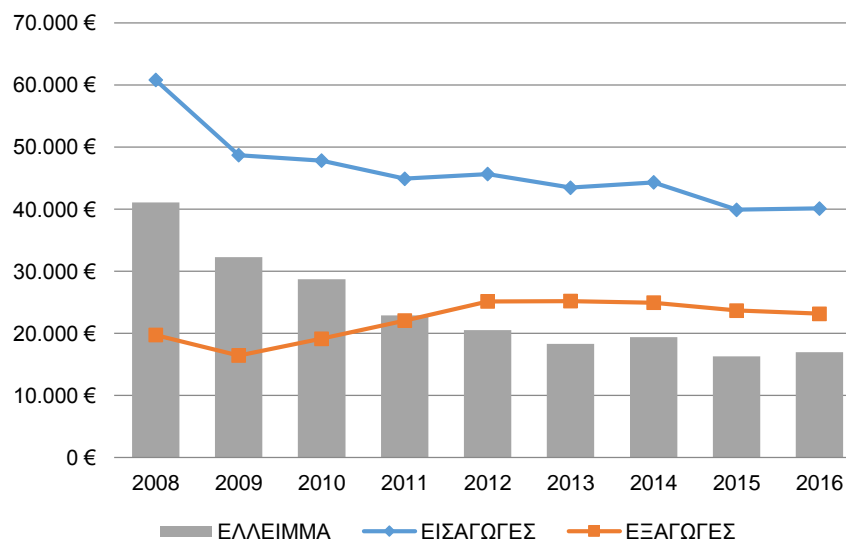
...με σημαντική πτώση πλεονάσματος Ισοζυγίου Υπηρεσιών (-€1,8 δισεκ.), ενώ σημειώνεται βελτίωση στο Ισοζύγιο Αγαθών

Αύξηση ελλείμματος εμπορικού ισοζυγίου αγαθών το ενδεκάμηνο του 2016 κατά 3,4%

Ιανουάριος – Νοέμβριος 2016:

- **Εξαγωγές** : -1,9% (€22,9 δισεκ., με τα πετρελαιοειδή)
 - **+1,9% (€16,85 δισεκ. χωρίς πετρελαιοειδή-πλοία)**
- **Εισαγωγές**: +0,2% (€39,1 δισεκ.)
- **Εμπορικό έλλειμμα**: +3,4%
- **Έντονη εξασθένιση**: «Καύσιμα» (-12%), «Είδη & συναλλαγές μη ταξινομημένα κατά κατηγορίες» (-11,7%)
- **Αύξηση**: «Αγροτικά προϊόντα»(9,3%). «Βιομηχανικά Προϊόντα» (0,3%)

Αξία ελληνικών εξαγωγών και εισαγωγών το ενδεκάμηνο των ετών 2008-2016

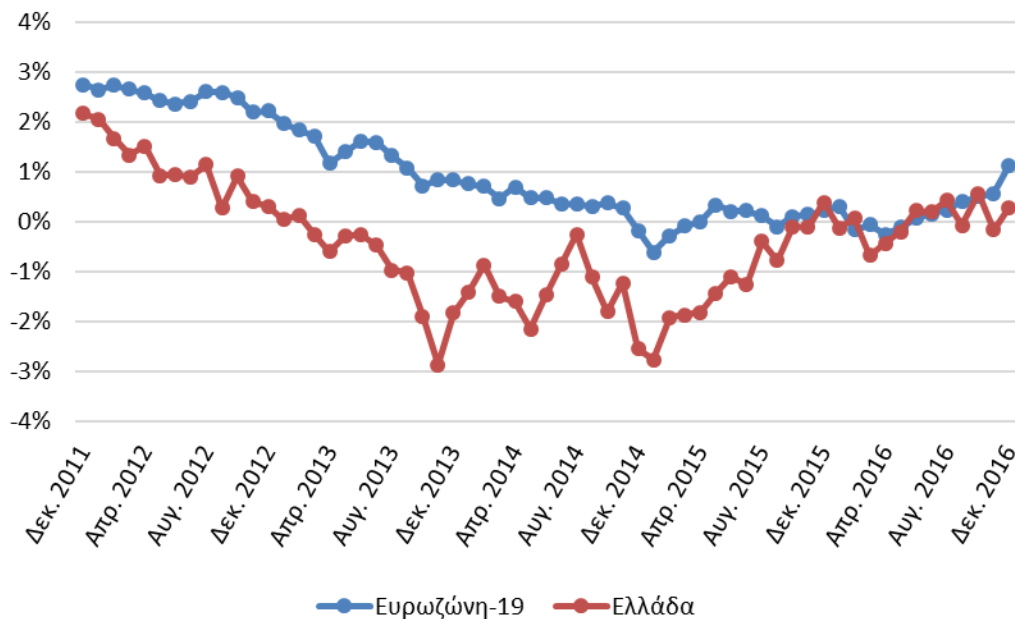


Αγορές:

- **Απώλειες**: Τουρκία (26%), Ιταλία (1,8%), Ην.Βασίλειο (1,8%), Βουλγαρία (2,4%), Ρωσία (0,4%), ΗΠΑ (6,1), Τυνησία (37,5%), Αίγυπτος (26,3%),
- **Άνοδος**: Ε.Ζ.(3,6%), ΕΕ-28 (3,4%), Γαλλία (9,1%), Ολλανδία (23,3%), Πορτογαλία (10,4%), Γερμανία (4,1%), Πολωνία (20,3%), Κίνα (48,1%)

Ολοκλήρωση του αποπληθωριστικού κύκλου

Εναρμονισμένος Πληθωρισμός



- ΓΔΤΚ: -0.8% έναντι -1,7% το 2015
- Έντονη αποκλιμάκωση στο τελευταίο τρίμηνο του 2016
- Σημαντική άνοδος τιμής πετρελαίου από τον Οκτώβριο.

- Μείωση κατά 6,7% του Γενικού Δείκτη Τιμών Παραγωγού στο σύνολο Εγχώριας - Εξωτερικής αγοράς το 2016 (έναντι -7,2% το 2015).

Μεσοπρόθεσμες εξελίξεις

Δεύτερη αξιολόγηση – βραχυπρόθεσμα μέτρα χρέους οι πλέον καθοριστικοί παράγοντες εξελίξεων – προοπτικών

- Για ακόμα μια φορά, **παρατεταμένη διαδικασία** → σχεδόν υπό συνεχή αξιολόγηση - αβεβαιότητα → Υποεκτίμηση επιπτώσεων (χαμηλή βελτίωση προσδοκιών / μικρή επιστροφή καταθέσεων / στάσιμη επενδυτική ελκυστικότητα)
- Καθοριστική επίπτωση: η καθυστέρηση πιθανής ένταξης στην ποσοτική χαλάρωση της ΕΚΤ
 - Η καλύτερη δυνατότητα ενίσχυσης τραπεζικών κεφαλαίων - ρευστότητας
 - Ισχυρή απόδειξη δημοσιονομικής βιωσιμότητας – αξιοπιστίας τραπεζών
 - Ενίσχυση εμπιστοσύνης → επιστροφή καταθέσεων, εισροή ξένων κεφαλαίων → χαλάρωση - άρση capital controls, τόνωση επενδύσεων

Μεσοπρόθεσμες εξελίξεις

Σε κρίσιμη καμπή το τραπεζικό σύστημα

- Παρατεταμένη διαδικασία αλλαγής διοικήσεων
- Μικρή επιστροφή καταθέσεων
- Καθυστέρηση ρύθμισης «κόκκινων» δανείων (λόγω και νομικών ελλείψεων)
- Εν αναμονή ένταξης στο Q-E

- Στασιμότητα πιστωτικής πολιτικής – μικρή χρηματοδότηση επενδύσεων
- Δημιουργείται αβεβαιότητα έναντι του επόμενου stress-test της ΕΚΤ (2018)

Εν αναμονή μεταρρυθμίσεων–σταθεροποίησης επιχ. περιβάλλοντος

- Εκτός των αποφάσεων μακροοικονομικού περιεχομένου (χρέος, Q-E), οι επενδυτές ενδιαφέρονται για το επιχειρηματικό περιβάλλον
- Σημαντική μεταρρύθμιση στην αγορά εργασίας, κυρίως για νέες επενδύσεις
- Επιβαρύνσεις – ανησυχία υψηλής μεταβλητότητας από διαδοχικές, νέες αλλαγές σε φορολογικό – ασφαλιστικό σύστημα

Μεσοπρόθεσμες εξελίξεις

Συνέχιση – κλιμάκωση επιδράσεων από δημοσιονομικά μέτρα

- Εντονότερες πιέσεις κυρίως σε ελεύθερους επαγγελματίες – αγρότες – μισθωτούς με δελτίο παροχής υπηρεσιών
 - Πολύμηνη ασάφεια για τις οριστικές αλλαγές, ανακατατάξεις (αλλαγή νομικής μορφής/ έδρας / κλείσιμο βιβλίων) → απώλεια δραστηριότητας, φόρων (προσωρινά;)
- Περιορισμός πραγματικού διαθέσιμου εισοδήματος από αύξηση υφιστάμενων – επιβολή νέων φόρων

Λοιπές επιδράσεις δημόσιου τομέα

- Σταθερή συμμετοχή ΠΔΕ στην επενδυτική δραστηριότητα
- Εκκίνηση επενδύσεων σε ολοκληρωμένες αποκρατικοποιήσεις
- Συμβολή προγραμμάτων ΟΑΕΔ, κυρίως σε κοινωνική εργασία, στη μείωση της ανεργίας πρόσκαιρα

Μεσοπρόθεσμες εξελίξεις

Ευνοϊκά δεδομένα - εξελίξεις από το εξωτερικό περιβάλλον

- Νέα αύξηση εξαγωγών αγαθών (εκτός πετρελαιοειδών) το 2017
- Συνέχιση γεωπολιτικών αναταραχών στη νοτιοανατολική Μεσόγειο, «ευνοϊκή» για τον Τουριστικό τομέα
- Πολύ χαμηλή ισοτιμία ευρώ / δολαρίου
- Καλές προοπτικές στις μεταφορές (λειτουργία επιπλέον προβλήτα ΟΛΠ)

Παράγοντες αβεβαιότητας διεθνώς

- Ανοδική τάση τιμής πετρελαίου
- Πολιτική νέας διακυβέρνησης στις ΗΠΑ (δημοσιονομική – εμπορική)
- Διαδικασία Brexit
- Μεταναστευτικές ροές – ενίσχυση εθνικού προστατευτισμού
- Αποτελέσματα εκλογών σε χώρες Ευρωζώνης

Προβλέψεις 2016

Νέα άνοδος ΑΕΠ στο τελευταίο τρίμηνο του 2016, ηπιότερη από το τρίτο τρίμηνο

- Αύξηση ιδιωτικής κατανάλωσης: +1,0% το 2016
- Μικρή περιστολή δημόσιας κατανάλωσης: -0,5%
- Αύξηση επενδύσεων: +7,0% στο 2016
- Εξαγωγές: -0,7%
- Ταχύτερη αύξηση εισαγωγών: +2,5-3,0%

Μεγέθυνση
το 2016:
+0,4%

Ανεργία: 23,4% το 2016

Προβλέψεις 2017

- **Αύξηση ιδιωτικής κατανάλωσης ($\approx 1,5$ με $1,7\%$)** πρωτίστως από αύξηση απασχόλησης σε εξωστρεφείς κλάδους (Μεταποίηση, Τουρισμός)
- Ανάσχεση ανόδου από επίδραση δημοσιονομικών μέτρων 1^{ης} αξιολόγησης, συμπεριλαμβανομένων όσων ισχύουν από 1/1/2017, καθώς και πρόσθετων (ειδικά μισθολόγια)
- **Ήπια διεύρυνση δημόσιας κατανάλωσης**
- Έμφαση σε αύξηση φορολογικών εσόδων για συνέχιση δημοσιονομικής προσαρμογής το 2017 από ενίσχυση φορολογικών εσόδων (Προϋπολογισμός 2017)
- **Αναθέρμανση επενδύσεων ($\approx 12\%$) από:**
- Συνέχιση ανόδου δραστηριότητας σε εξωστρεφείς κλάδους (μεταποίηση, τουρισμός)
- Κεφαλαιακή ενίσχυση τραπεζών (εφόσον Q-E)
- Εκκίνηση έργων σε ολοκληρωμένες ιδιωτικοποιήσεις - παραχωρήσεις

Αλλά και:

- Αποτρεπτική επίδραση αύξησης φόρου εταιρειών, αλλαγών σε άμεση φορολογία - ασφαλιστικές εισφορές ελεύθερων επαγγελματιών
- Εκκρεμεί η ρύθμιση των «κόκκινων» επιχειρηματικών δανείων

Προβλέψεις 2017

Εξωτερικός τομέας

Διεύρυνση εξαγωγών (5,5-6,0%) από:

- «αποτέλεσμα βάσης» λόγω capital controls,
- Χαμηλή ισοτιμία ευρώ – δολαρίου,
- Άνοδο τουριστικών εισπράξεων
- Διεύρυνση υπηρεσιών μεταφορών

Τόνωση ζήτησης για εισαγωγές (7,5-8%) από αύξηση εγχώριας ζήτησης, χαλάρωση capital controls τον Ιούλιο '16

- Αντίθετη επίδραση ανόδου τιμής πετρελαίου και ισοτιμίας ευρώ

Προοπτικές ανάκαμψης το 2017, κατά 1,5-1,8%

Προβλέψεις 2017

Νέα υποχώρηση ανεργίας, με χαμηλότερο ρυθμό

- Αύξηση απασχόλησης σε εξωστρεφείς κλάδους (**Μεταποίηση, Τουρισμός**)
- Τονωτική επίδραση επερχόμενων διαρθρωτικών αλλαγών στην αγορά εργασίας
- Συνέχιση – μικρή ενίσχυση συμβολής **δημόσιου τομέα**, κυρίως μέσω προσωρινής απασχόλησης με προγράμματα ΟΑΕΔ
- Πιέσεις νέων μέτρων από 1/1/2017 (άμεσης – έμμεσης φορολογίας) σε ιδιωτική κατανάλωση και απασχόληση στο **Λιανικό Εμπόριο**

Πτώση ανεργίας κατά περίπου μια ποσοστιαία μονάδα (22,3%) το 2017

- Αλλαγή τάσης στις τιμές μετά από 4 έτη, λόγω ανόδου τιμής πετρελαίου, αύξησης υφιστάμενων έμμεσων φόρων και επιβολής νέων

Πληθωρισμός 1,3% το τρέχον έτος

Πρόσφατες μελέτες του ΙΟΒΕ:

- (1) Επιπτώσεις από τη νέα αύξηση της φορολογίας καυσίμων στη λειτουργία του κλάδου εμπορίας πετρελαιοειδών και στην ελληνική οικονομία, Οκτώβριος 2016
- (2) Επιπτώσεις από τη νέα αύξηση της φορολογίας των προϊόντων καπνού, Νοέμβριος 2016

Αντικείμενο

Υπόβαθρο:

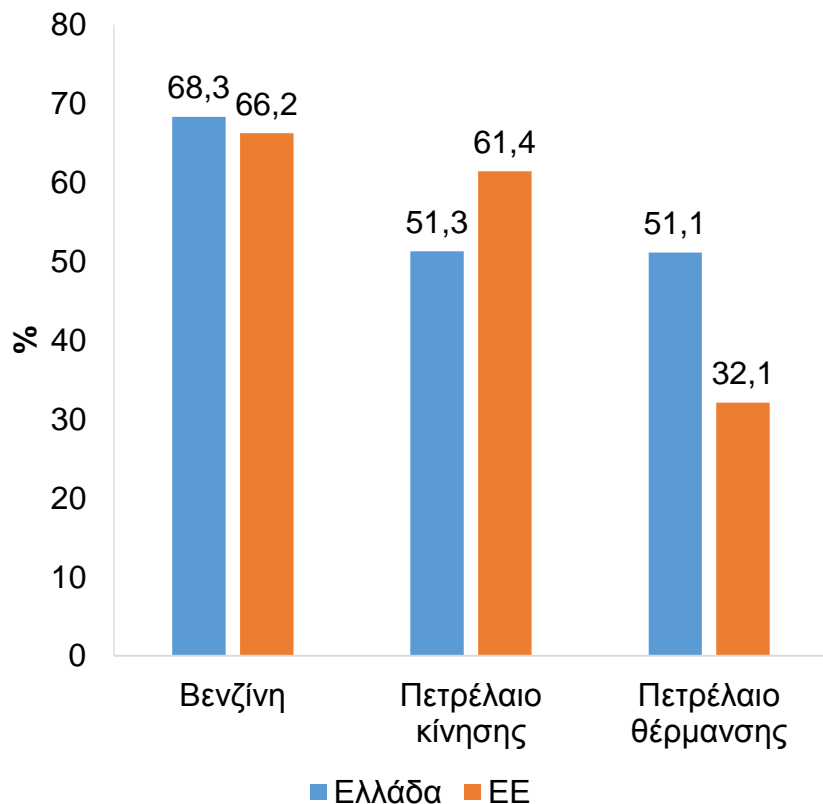
Μεγάλο μέρος της αύξησης των φορολογικών εσόδων το 2017 εκτιμάται ότι θα προέλθει από την αύξηση της φορολογίας των **καυσίμων** και των **προϊόντων καπνού** (Ν.4389/2016)

Ζητούμενο:

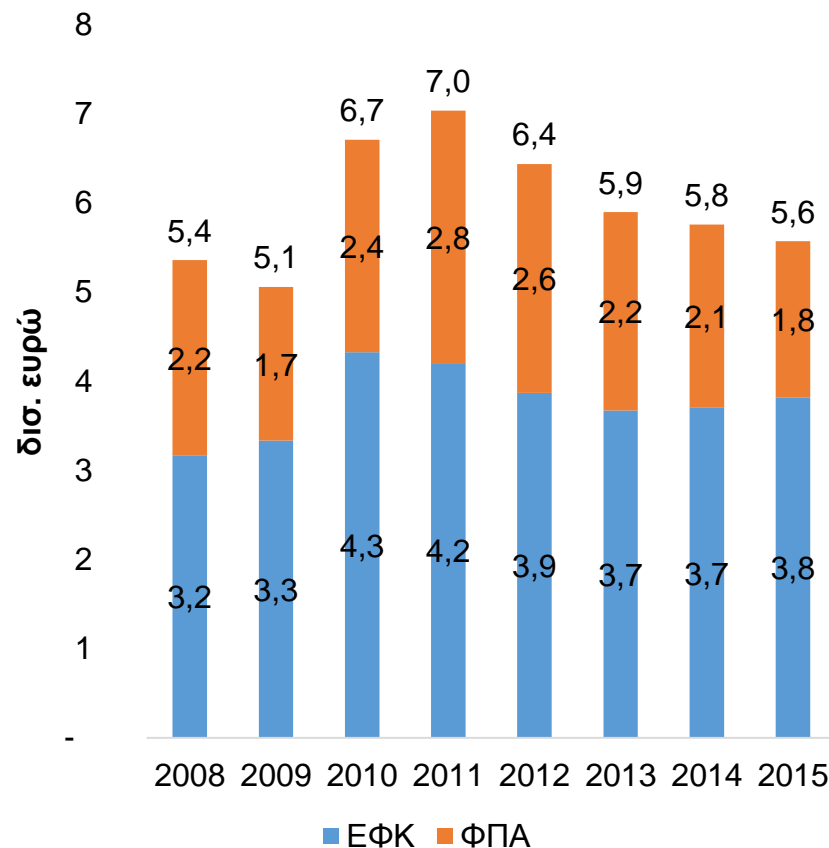
Ποιες οι **οικονομικές επιπτώσεις** από την αύξηση των ειδικών φόρων κατανάλωσης στις συγκεκριμένες κατηγορίες προϊόντων και ο βαθμός στον οποίο οι **στόχοι των πρόσθετων εσόδων** μπορεί να θεωρηθούν ρεαλιστικοί

Η φορολογία στα καύσιμα στην Ελλάδα είναι από τις υψηλότερες στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ενώ τα έσοδα από τους φόρους στα πετρελαιοειδή αποτελούν σημαντικό ποσοστό των συνολικών φορολογικών εσόδων (11,8% το 2015)

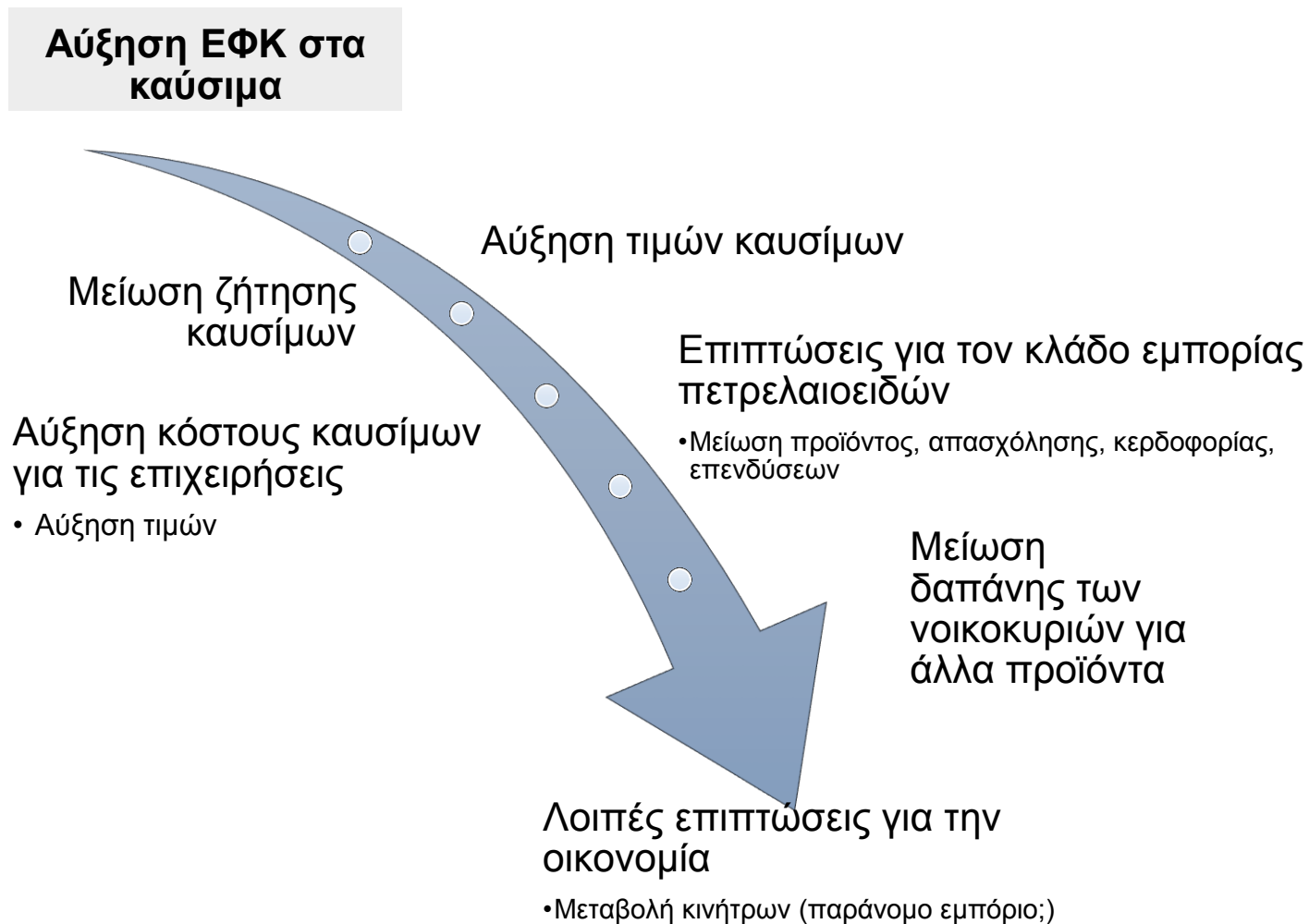
Ποσοστό φόρου (ΕΦΚ και ΦΠΑ) επί τελικών τιμών ανά προϊόν (ΜΟ, Ιαν-Αυγ 2016)



Έσοδα από φόρους στα πετρελαιοειδή

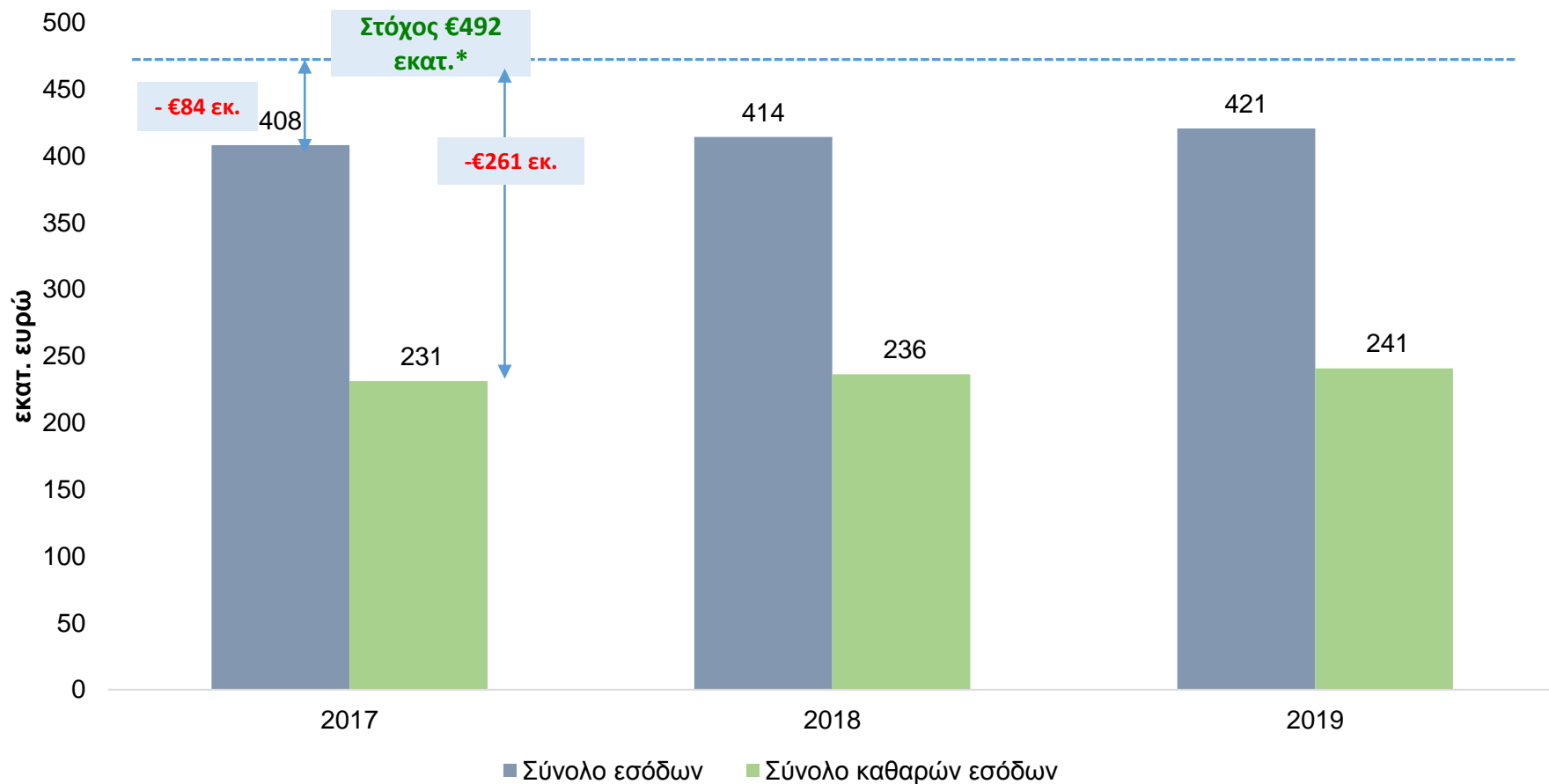


Η αύξηση των ΕΦΚ στα καύσιμα, με στόχο την αύξηση των εσόδων του κράτους, έχει μια σειρά από επιπτώσεις στην οικονομία



Αν συνυπολογιστεί η απώλεια φόρων και εισφορών λόγω μείωσης της οικονομικής δραστηριότητας και αύξησης της ανεργίας, το δημοσιονομικό αποτέλεσμα ενδέχεται να υστερεί αρκετά από το προσδοκώμενο

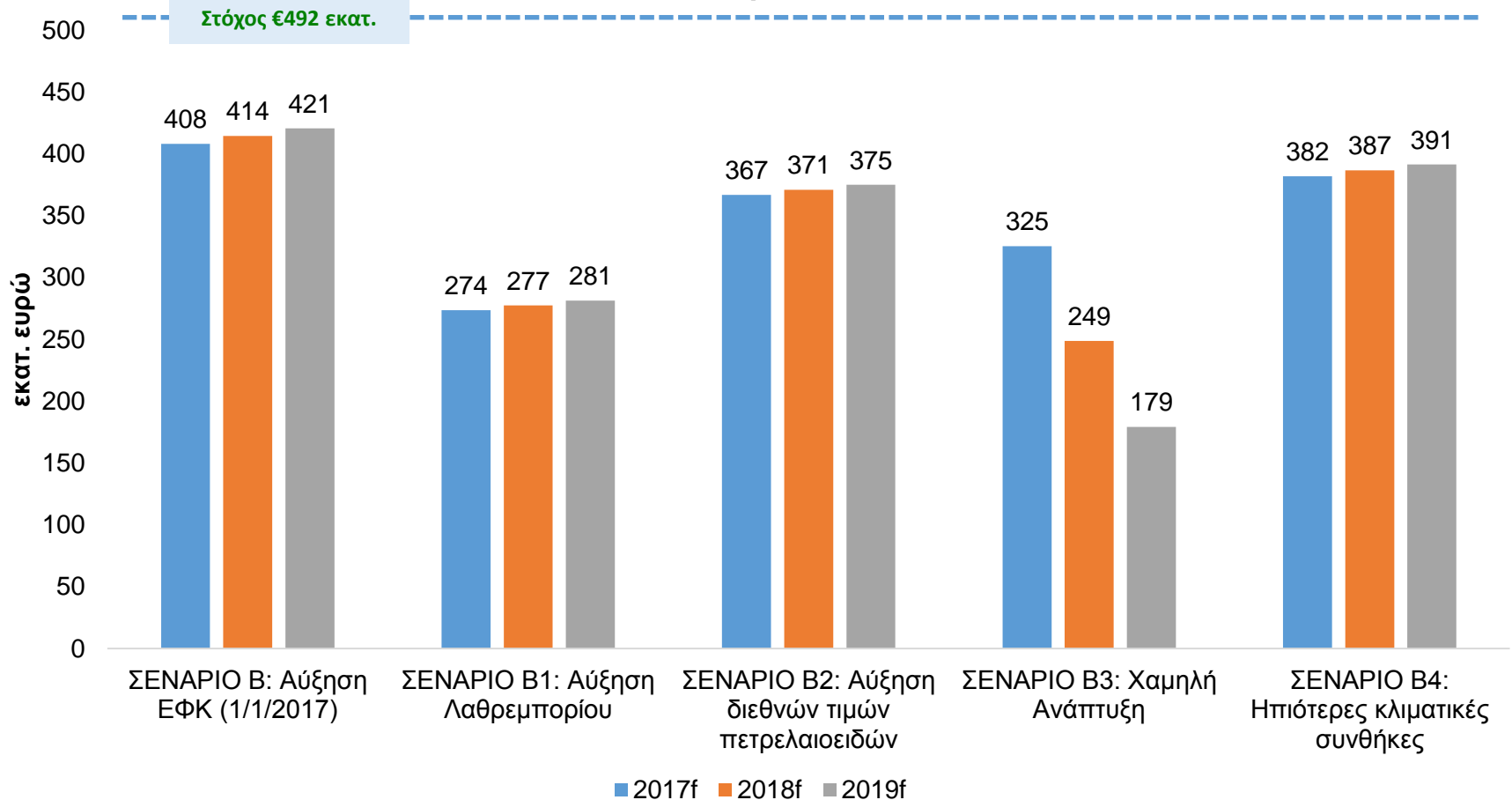
Εκτίμηση μεταβολής εσόδων από ΕΦΚ και ΦΠΑ (έναντι σεναρίου καμίας αλλαγής)



Πηγή: Ανάλυση ΙΟΒΕ. **Σημ.:** Τα ποσά για το 2017 θα είναι πιθανόν υπερεκτιμημένα καθώς αναμένεται το Δεκέμβριο του 2016 αυξημένη αποθεματοποίηση, η οποία όμως θα οδηγήσει σε μειωμένα έσοδα το 2017. Σημειώνεται επίσης ότι τα έσοδα από ΦΠΑ εξαρτώνται σημαντικά από το επίπεδο των τιμών.
*Έκθεση αξιολόγησης συνεπειών ρυθμίσεων Ν.4389/2016.

Υψηλός κίνδυνος για τα έσοδα του Δημοσίου υπάρχει κυρίως στις περιπτώσεις αύξησης του λαθρεμπορίου και χαμηλότερης οικονομικής ανάπτυξης, χωρίς να συνυπολογίζονται οι πρόσθετες απώλειες εσόδων στην οικονομία

Εκτίμηση Μεταβολής φορολογικών εσόδων – Διαφορά από Σενάριο Μη Αύξησης Φόρου



Στην περίπτωση των προϊόντων καπνού η ανάλυση και εκτίμηση των οικονομικών επιπτώσεων πραγματοποιήθηκε σε τρία βήματα

1. Ανάλυση Ζήτησης Προϊόντων Καπνού

Εξειδίκευση οικονομικών υποδειγμάτων ζήτησης προϊόντων καπνού (νόμιμων και παράνομων)
Εκτίμηση ελαστικότητας ζήτησης

2. Εναλλακτικά Σενάρια Φορολογίας

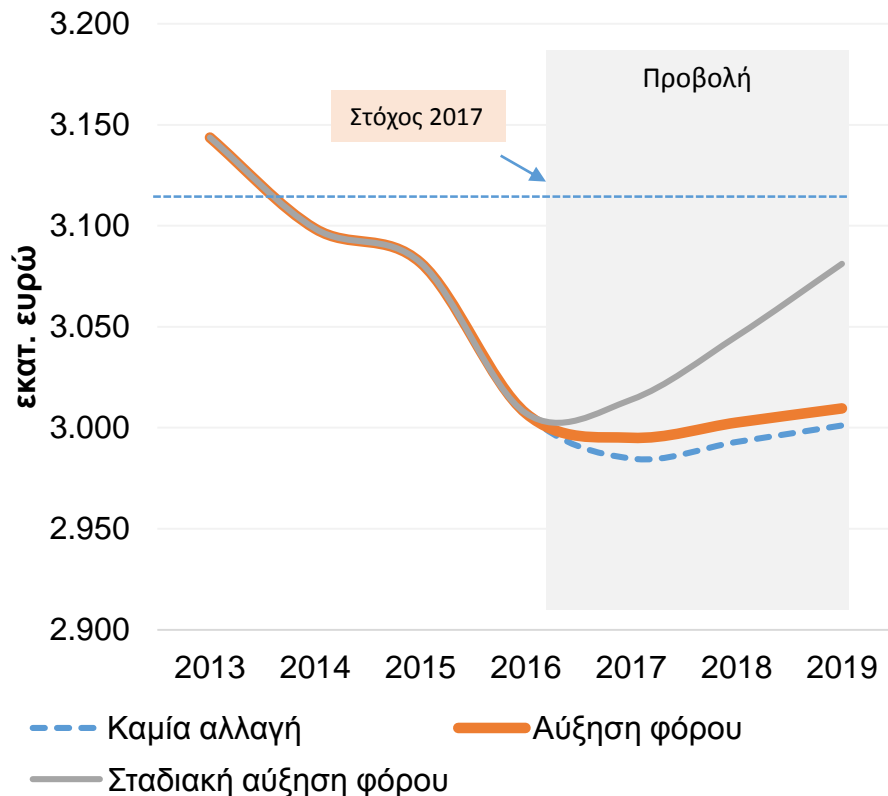
Καμία αλλαγή στη φορολογία
Αύξηση συντελεστών ΕΦΚ τον Ιανουάριο 2017
Σταδιακή αύξηση συντελεστών την τριετία 2017-2019
Στη βάση της υπόθεσης ότι – στο πλαίσιο ενός σταθερού φορολογικού συστήματος – προγραμματισμένες και λελογισμένες αυξήσεις των συντελεστών ΕΦΚ δεν διαταράσσουν στον ίδιο βαθμό με απότομες μεγάλες αυξήσεις την ισορροπία στην αγορά προϊόντων καπνού και τα δημόσια έσοδα

3. Εκτίμηση οικονομικών επιπτώσεων

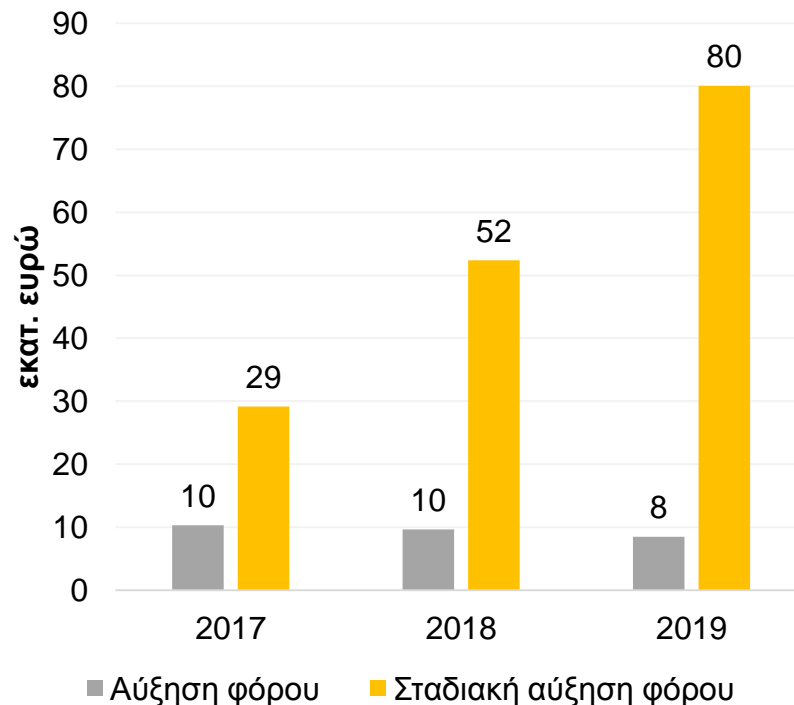
Ζήτηση προϊόντων καπνού
Φορολογικά έσοδα
Οικονομική δραστηριότητα (προστιθέμενη αξία, θέσεις εργασίας, φόροι και εισφορές εκτός φόρων καπνού)
Καθαρά έσοδα κράτους

Τα φορολογικά έσοδα από τα προϊόντα καπνού εκτιμάται ότι θα είναι περίπου €100 εκατ. λιγότερα έναντι του στόχου του Προϋπολογισμού*

Φορολογικά έσοδα (ΕΦΚ και ΦΠΑ)



Έσοδα από φορολόγηση προϊόντων καπνού - Διαφορά από σενάριο καμμίας αλλαγής

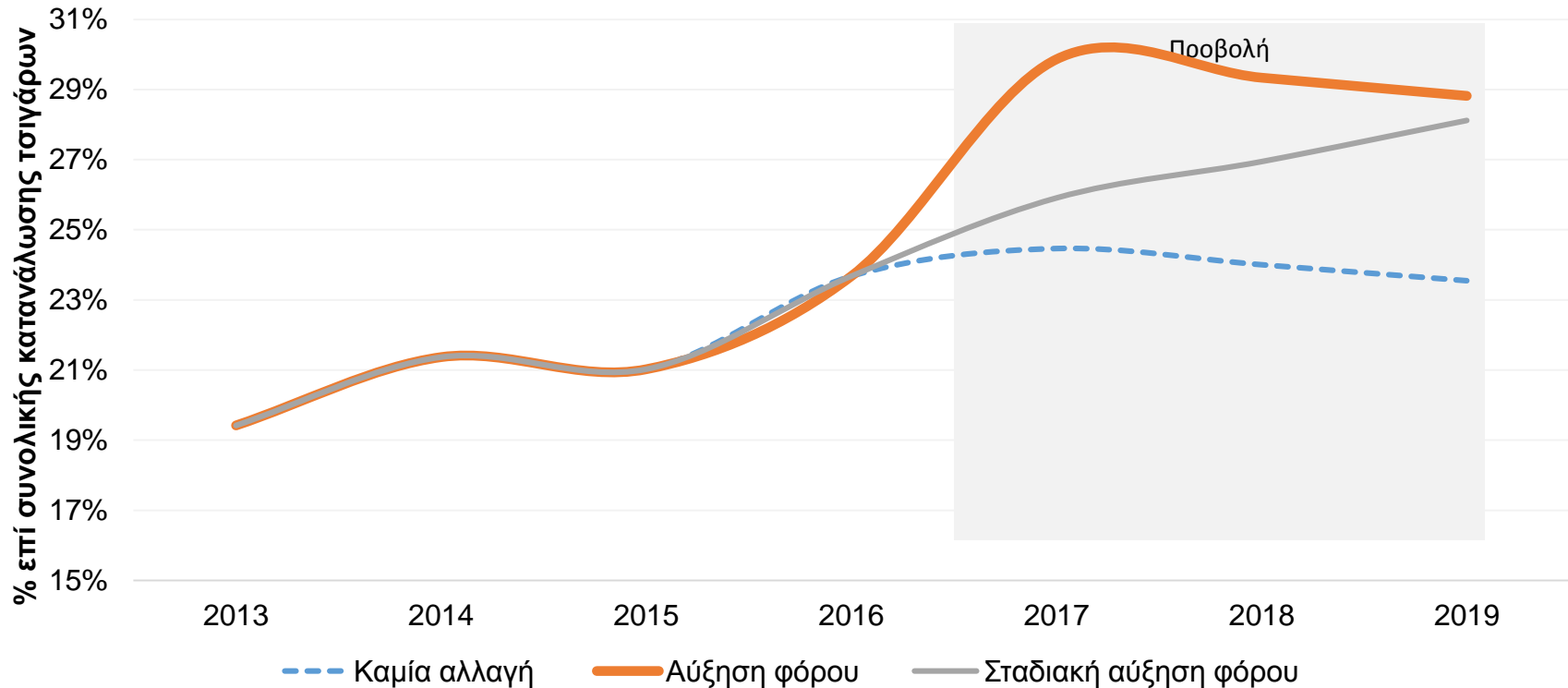


Μεγαλύτερη αύξηση των εσόδων από τους φόρους καπνού (χωρίς να επιτυγχάνεται ο στόχος) εκτιμάται ότι προκύπτει με τη σταδιακή αύξηση των συντελεστών ΕΦΚ

Πηγή: Ανάλυση IOBE. *Οι εκτιμήσεις των εσόδων στηρίζονται στην εκτίμηση για την εξέλιξη της ζήτησης. Δεν συνυπολογίζονται την πιθανή αποθεματοποίηση των προϊόντων λόγω αύξησης των φόρων, η οποία μεταβάλλει το προφίλ των εσόδων μειώνοντας τα έσοδα στο έτος εφαρμογής της αύξησης της φορολογίας.

Η αύξηση των συντελεστών εκτιμάται ότι θα ενισχύσει το λαθρεμπόριο* – Η διείσδυση των παράνομων τσιγάρων θα αυξηθεί σημαντικά, κατά περισσότερο από 5 ποσοστιαίες μονάδες (σε 30% επί της συνολικής κατανάλωσης τσιγάρων)

Παράνομα και αφορολόγητα τσιγάρα



Η σταδιακή αύξηση των συντελεστών ΕΦΚ στα προϊόντα καπνού θα μετριάσει την έξαρση του λαθρεμπορίου τσιγάρων

Συμπεράσματα

- Και για τις δύο κατηγορίες προϊόντων εκτιμάται ότι οι στόχοι πρόσθετων εσόδων για το 2017 είναι ιδιαίτερα αισιόδοξοι και δύσκολα επιτεύξιμοι.
- Η επίπτωση στα έσοδα γίνεται δυσμενέστερη αν ληφθούν υπόψη οι επιπλέον αρνητικές επιπτώσεις στα έσοδα από την υποχώρηση της οικονομικής δραστηριότητας που συνδέεται με την αύξηση των φόρων.
- Ένας από τους κύριους παράγοντες που συμβάλει σε αυτές τις εκτιμήσεις είναι η **ευρεία δυνατότητα διεξαγωγής παράνομου εμπορίου**, η οποία είναι διαδομένη στις συγκεκριμένες κατηγορίες προϊόντων και καθιστά ιδιαίτερα επισφαλή τη δυνατότητα άντλησης πρόσθετων εσόδων μετά από αύξηση των φορολογικών τους συντελεστών.

Ευχαριστούμε πολύ!

www.iobe.gr



twitter.com/IOBE_FEIR